

Comença la festa

Apaguen la llum de sobte, i en Mat sent les primeres notes del *moltes felicitats*. La mare surt de la cuina portant una safata amb un pastís i cantant, i tothom s'afegeix a la cançó. El foc de les espelmes il·lumina l'escena: tot és alegria i somriures. I és que a Izeland el dotzè aniversari és una data marcada al calendari.

La mare desa el pastís a taula quan acaba la cançó: felicitats! Aplaudeix tothom, també en Bolo, l'Ívia i la Nuna. El Draps, però, borda.

—Ja has pensat el diseg? —pregunta la mare mentre es prepara per fotografiar el seu fill.

En Mat té els ulls tancats: desitja que al final ella vingui a la festa, la seva amiga. Tant de bo. Aleshores, bufa, s'encenen els llums i apareix el pare amb un altre pastís.

—En necessitem dos, de pastissos —diu—, que som colla.

—Però encara falta gent, eh? —fa en Bolo i l'Ívia assenteix.

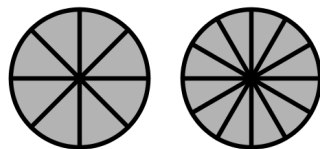
En Mat no contesta. Què bocamoll, en Bolo! Per què insinua res? És clar que falta gent. Falta la noia més maca de classe.

—Ah, sí? —fa el pare assajant talls sobre el pastís—, qui falta?

—Ningú. —En Mat, impacient, agafa un dels regals per obrir—. Una amiga —diu i mira de reüll el pare, que està partint un dels pastissos en vuit porcions. De l'altre n'ha fet dotze.

—Però Mat —fa la mare aclucant l'ull al pare— per què no truques a la teva amiga?

—No! —En Mat s'ennuega i es gira de cop. Veu el Draps enfilat a taula olorant els pastissos—. Fuig! —li diu. I, guaita!, pensa, els trossos de pastís són ben bé com fraccions.

Una **fracció** $\frac{a}{b}$ és un número del tipus:

$\frac{a}{b}$
 — numerador
 — denominador

On a i b son
 nombres naturals
 i poden dur signe
 negatiu davant

Les fraccions permeten escriure magnituds que no són unitats senceres.

Les fraccions poden representar-se gràficament:

$\frac{1}{8}$

$\frac{3}{6}$

$\frac{4}{5}$

1. Representa gràficament les fraccions següents:

$\frac{4}{7}$; $\frac{3}{4}$; $\frac{6}{10}$; $\frac{5}{3}$; $\frac{2}{6}$; $\frac{2}{16}$; $\frac{10}{8}$

2. Quines fraccions representen els dibuixos següents?

a)

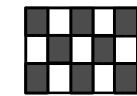
b)

c)

d)

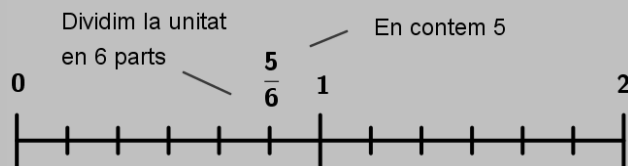
—Mmm... —fa en Bolo amb les galtes plenes—, està molt bo el pastís! —i en parlar, li plouen engrunes de la boca—. L'ha fet vostè, senyor? Sí? I com? Com es fa, senyor? És que a mi m'agrada molt cuinar i potinejar amb els ingredients...

—És un secret de família —fa el pare—, però te l'explico si em deixes de dir senyor i si ens dius quina és l'amiga aquesta d'en Mat.

I llavors, en Bolo i el pare s'aparten a parlar al safareig.

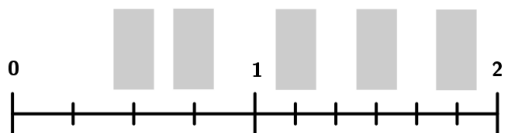
En Mat busca el pare per felicitar-lo pel pastís mentre n'observa un tros. Cada tall és una forma de representar fraccions però no l'única.

Per a **representar una fracció a la recta numèrica**, s'ha de dividir la unitat en tantes parts com indica el denominador i contar-ne tantes com indica el numerador. Per exemple:

3. Situa les fraccions de l'exercici 1 en una recta numèrica.

4. Indica les fraccions representades en la recta següent:

En Mat finalment es troba el pare parlant amb en Bolo al safareig:
—...i finalment —sent a dir al pare—, barreges tres quarts de litre de llet, un terç d'aigua, cacau i enfornes dos quarts d'hora.
«Sí», pensa en Mat, «així es com es s'anomenen les fraccions».

Per a **llegir fraccions**, ho fem d'aquesta manera:

$\frac{1}{2}$, un mig; $\frac{1}{3}$, un terç; $\frac{1}{4}$, un quart; $\frac{1}{5}$, un cinquè;
 $\frac{1}{6}$, un sisè; ... $\frac{1}{10}$, un desè; $\frac{1}{11}$, un onzè; ...

5. Escriu amb paraules les fraccions de l'exercici 1.

—Ah!, així que és la Fara qui no ha vingut? —sobta a en Mat la mare, sorneguera—. Espera, que truco a la seva mare...

En Mat vol dir-li que no, que no truqui, que ja es veuran dilluns a l'institut. Vol pregar que no truqui, si us plau, però en canvi calla.

—Hola! —La mare ja és al telèfon—. Com va anar l'altre dia al ioga? No vaig poder anar-hi perquè havia de...

Aleshores, en Mat salta a corre-cuita i el Draps va al trot darrera seu. Avança pel passadís fins que es cola al lavabo i s'hi tanca tot sol. Es tira aigua pel damunt, respira, es mira al mirall. Ja té dotze anys, i un bon borrisol al bigoti.

—Mat —fa la mare des del passadís, repicant la porta del lavabo— tinc la Fara al telèfon, que et vol felicitar.

—Ah... Ara surto —li surt per la boca, i una fredor li recorre l'esquena. S'eixuga la cara i s'emmiralla altre cop. Ja en té dotze. Respira. S'espolsa l'aigua de les mans i també els nervis. Al final, obre la porta i la mare li deixa el telèfon i un petó al front.

—Hola —sent que li diu la veu de la Fara— i felicitats.

—Ho, hola —respon en Mat— i gra, gràcies p, per trucar.

—Ho sento... —segueix ella—. Em sap greu no haver pogut venir a la teva festa però és que he agafat una galipàndria d'última hora. —La Fara s'està callada un moment i en Mat també—. Llàstima! —fa ella— Ara no em ve cap esternut per a que em creguis! —i riu amb veu de nas. En Mat també riu però és de nervis—. De fet —segueix ella —, tinc un regal per tu damunt de la tauleta de nit.

—Pe, però si no calia que...

—Per què no vens a recollir-lo a casa després de la festa? Així em faràs companyia, que no he sortit en tot el dia...

En Mat no sap que dir i el Draps no ajuda gaire, que el volta i li salta al damunt. «Sí», diu finalment tremolant de dents i el Draps borda i el llepa amb la llengua plena de xocolata.

Conti-
nuarà